

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr.1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Diplomatul zilei: tunul.

Arad, 28 Decembrie.

Impătrita înțelegere a făcut triste experiențe în actuala campanie. A avut desamăgiri pe urma așteptărilor ca demersurile diplomatice să fie efective în Balcani, pe de altă parte atunci când a contat la o istovire a dușmanului prin alte procedee decât cele militare. S'a convins însă că victoria se mai poate spera numai prin forța armii. Într'un ziar parisiens citim această frază lapidară care vedește în toată claritatea noua stare de lucruri: *il n'y a aujourd'hui qu'un diplomate qui soit écouté: le canon*. Singurul diplomat care este ascultat la zilele noastre este tunul!

Cât de dureroase au trebuit să fie desamăgirile Franței îndeosebi, pentru că să se rostiască o frază ca cea de sus. Mai ales Francezii au considerat stările din Balcani cu optimism, și la surprize nu s'au așteptat nici chiar din partea Bulgarilor.

Eșecurile demersurilor diplomatice ale împătritei înțelegeri în parte sunt explicabile. Prin proiectul dela 6 August n'a fost satisfăcut orgoliul Balcanicilor, n'au putut fi împăcate ambițiile lor de altfel nemăsurate. Nu mai este un secret că împătrita înțelegere din cap de loc nu permitea instalarea la Constantinopol a nici unui popor balcanic. Pe Turci Balcanicii îi suferia mai ușor pe malul Bosforului știindu-i concilianți și aplicați ori-când să satisfacă interesele lor economice. Nu tot astfel însă pe o mare putere.

Incetineala acțiunii dela Dardanele, neocuparea Constantinopolului în Aprilie, conform promisiunii, au contribuit ca Balcanicii

să aibe rezerve față de diplomații ententști ce colindau pela curțile balcanice, și atenția lor să fie atrasă, să urmărească cu interes și admirație vertiginosul curs triumfal al operațiilor germano-austro-ungare pe stepele rusești. S'a început apoi ofensiva dela Dunăre și împătrita înțelegere iarăș n'a grăbit să trimită trupe numerice suficiente pentru a face față noilor împrejurări.

Lenteur-ul acțiunii împătritei înțelegeri a trezit neîncredere în Balcanici, neutrii nu ies din expectativă, și ententștii înțeleg că numai pe forțele lor se pot răzima. O învățatură scump plătită. Desamăgirea este cruntă.

Dar nu mai puțin dureroasă este cealaltă desamăgire, când s'a contat la istovirea imperiilor centrale prin alte procedee decât cele militare. Înainte de a se arunca în teribila aventură puterile împătritei înțelegeri nu s'au trudit să-și cunoască dușmanul, gradul forței lor, mulțimea resurselor. Din primele luni ale războiului s'a evidențiat forța muncii și disciplinei, preponderanța acestei forțe la Germani mai ales.

Impătrita înțelegere nădăjduia că Germania nu va dispune de oțel și cărbune, două condiții esențiale pentru conducerea războiului modern. Se știe însă că ea este întâia producătoare în lume a acestor materii și n'a încetat să desvolte exploatarea minelor de Westfalia și Silezia precum și cele de Belgia și masele de minerale dela Briey din Franța.

Germania nu duce nici lipsa aramei, căci rezervele din timp de pace sunt număroase, apoi a rechiziționat utensilele de bucătărie, mânerile dela uși etc., și înlocuise la începutul războiului arama cu fierul alb.

Cât privește industriile chimice și farmaceutice Germania nu poate fi comparată cu nici un stat din lume, în abundență. În interiorul ei deci Germania dispune de toate resursele aceste fără de cari războiul evident că nu se poate purta, deci blocarea și izolarea Germaniei n'o pot constrânge pe aceasta să ceară pace. Charles Humbert, eminentul scriitor francez, le amintește Francezilor toate aceste în articolele din *Le Journal* al cărui director politic este. Germanii nu se îngrozesc nici de foame, doar o teamă au, după Humbert, lipsa de oameni, însă nici acest resonament nu este sigur, căci Germanii ajungând la Constantinopol vor găsi destui oameni.

Concluzia? *La guerre ne finira plus que par les procédés purement militaires*, războiul nu se va sfârși decât prin procedee pur militare! Dacă Germanii au reușit cu tunurile de calibru mare să înainteze pe întinsele stepe rusești, să străbată peste corpul Serbiei, cu aceleași arme să lupte și puterile ententei și Humbert cere eforturi îndoit de mari: *redoublons d'efforts, travaillons et fabriquons*.

Două desiluziuni mari au suferit puterile ententei. Dureroasele repercusiuni voiesc să le șteargă, după ce au întrezărit drumul adevărat pe care voiesc să-l străbată dacă se cred îndreptățiți să nădăjduiască o victorie. Nu razim în conversații, intervenții diplomatice, și nici în slăbiciunile închipuite la adversari, ci în forța militară. De aici alarma că un singur diplomat are astăzi cuvântul: *tunul*...

O, înfiorătoarea armă, tunul german, căruia nu i-au putut rezista fortărețele rusești

I. Broșu: „Siluete“.

(A apărut la Sibiu, „Siluete“ de I. Broșu. Apariția volumului de poezii, prilejește aceste rânduri de critică impresionistă.)

Nu știu să-mi înjosesc adversarii, când merită. Nu știu să-mi înalț prietenii, când n'o merită... Mi-e totuș nu știu cum, să scriu, despre volumul drag, ce-l primesc „în semn de aducere aminte, de visurile noastre de artă modernă” — o dedicație atât de în disonanță cu indeletnicirile noastre de azi. Dar nici inima nu mă răbdă să tac, să nu spun nimic despre apariția exotică aproape îndrăzneată, a unui volum de artă limpede, eterică, individuală, delicată, azi, când e războiu în lume, când stăpânește crima colectivă, crima declarată monopol de stat, ce e războiul...

Mi-e nu știu cum, să scriu despre sufletul de artist, cu care n'am isbit să mă cert nicio dată, cu care am „făcut spirit” în saloanele românești și ne-am țigănit cu toți birarii Italiei, ca pe urmă să facem pe jos ocolul Neapolului... cu care ani de-arândul ne-am scris despre oameni și lume, și artă, el de pe malurile Rinului și ale lui Lago Maggiore, Riva lui Höffer, eu dela poalele Pietrei Craiului, sau din lărgușorul Valenii-de-Munte... care mi-a pus în mână atâtea cărți bune, m-a introdus cu de-a sila în împărăția lui Chopin și Gounod și Wagner, îmi cetea

în original pe Maupassant și d'Amicis, iar când venea acasă, îmi aducea o leacă de Europă în lumea mea de paragrafi și cifre, și nu odată a isbit să mă momească din această lume spre muzeele și împrejurimile Vienei, ba, acu câțiva ani, atâta îmi tot ceterase... de Raffaello, Michelangelo și Guido Reni, încât în o bună dimineață plecai drept din Brașov ca să-i faci vizita la — Roma.

Ce alta aș putea să scriu, decât cuvinte de admirație, pentru volumul, care e oglinda măiestră a aceluși suflet!

Un pribeag, ce nu rătăcește prin sferele brutalității pătimase, sau ale rafinăriilor alcoolice, ci prin sferele „realității-ideale” și a „idealității-reale”, prin sferele eterului și eternului.

Nici când nu l-am văzut ameit ori desnădăjduit pe Broșu. Nici când nu l-am cunoscut râvnind spre mări deșarte, nu l-am știut stăpănit de setea nebună de glorie. Politica și pornirile capitaliste nu l-au interesat nici când. N'are simț pentru ele. Nu l-am putut duce o singură dată la café-chantant, la cinema, la che-furi. Nu l-am auzit o singură dată vorbind trivial despre femei, cum e moda în societățile aristocrate și țărănești să se vorbească, ca o dovadă a bărbăției... În schimb, entuziast, vesel, admirator, senzibil, stăruitor, camarad, de atâtea ori l-am văzut. Iar dacă voiam să-l întâlnesc, îl căutam la un teatru, în o bibliotecă, pe un

vapor, în o sală de conferințe, la concerte și operă — a, mai ales la concerte și operă!!! — în codru, pe munte, într'un salon elegant. Il căutam aci, și negreșit îl întâlneam.

Concertele și opera. Muzică. Iată volumul lui I. Broșu.

Mi-e nu știu cum să scriu despre artă și artiști, azi și cât vor mai dăinui zilele de azi. E, par'că, o impietate să facem gură, când avem atâția morți în casă... Să facem gură, noi invalizii, femeile, și teologii, cari am mai rămas pe acasă.

Interesant. Pe cât e de actual volumul lui A. Cotruș, (Cotruș, Broșu, Isac, Livia Rebreanu, patru revelații, ale zilelor din urmă, fiecare ceva aparte!), pe cât e de actual volumul lui Cotruș, pe atât de mult s'idează actualitatea volumul lui Broșu. O singură poezie, „Corbii”, ne amintește de război. Dar și aceasta discret, cu multe alegorii și depărtări. Aceasta sfidare a actualității e nota bizară a volumului, a cuprinsului operei, căci bizareri de stil, nu vei găsi decât ici-colea, discrete și acestea, nu stridente.

În timpuri de liniște creatoare e bizar să cânti războiul. În timpuri de neliniște distructivă e bizar să nu cânti războiul.

Par'că ar zice Broșu: războiul acesta nu e

ce păreau inexpugnabile, și, care a trecut peste munții, fortărețele naturale ale Serbiei, este armă invidiată de puterile quadruple. Forțele germane vreau și aceste să le opună forța lor. Și Balcanicii sunt transformați în teatru sângeros ales de quadruple pentru o serioasă măsurare de arme cu puterile centrale, dar cam târziu. La orice caz, front balcanic va fi numai până Salonicul va putea servi ca bază de operații pentru ententă.

Năzuințele englezești.

Cețim în „Independance Roumaine”, organul oficial al guvernului român, următorul prim articol foarte interesant, pe care-l traducem în întregime:

De optsprezece luni Anglia dezvoltă năzuințe militare și financiare cari uimesc toată lumea.

Când la începutul conflictului Sir Edward Grey spunea că pentru patria lui, sacrificiile vor fi aceleași dacă participă ori nu la război, ministrul afacerilor externe n'a putut prevedea că Regatul unit a cărui armată abea atingea în 1914 l. Iulie cifra de 160.000 soldați, la sfârșitul anului 1915 va dispune de o armată de trei milioane și mai bine. Istoria nu cunoaște un exemplu mai viu al năzuințelor de organizație, fiind vorba de-o țară în care nu trăiește tradiția serviciului militar obligator, și în care poporul fără să fie forțat își oferă sângele său pentru patrie. Firește, Germania nu se aștepta la această expresie a nervilor și musculaturii adversarului britanic, cunoscut prin calmul și neștrămutata sa tenacitate.

Se poate spune că Anglia militară de astăzi, fără colonii, a atins maximalul și că pentru ea serviciul obligator n'ar mai avea efecte apreciabile. În nici o țară, cooperarea la apărarea națională nu trece aproape zece procente ale populației. Excepțiile nu sunt decât foarte rare. Aceasta proporție atinsă în Anglia în întregime, pe lângă care trebuie socotit numărul de oameni suficient pentru marina militară și comerț, cei pentru susținerea industriei de export, baza bogățiilor britanice.

Bineînțeles, coloniile prezintă o imensă rezervă de oameni, Englezul din Anglia însă, a ținut el cel dintâi să fie în rândurile militare. Șefii națiunii au acceptat cu bucurie această voință, fiind fiii metropolei cei mai rezistenți și mai bine instruiți. Prin sistemul de recrutare a lordului Derby, serviciul obligator devine inu-

til, și introducerea lui, n'ar oferi astăzi avantajii prețioase. Lordul Derby a trimis tuturor cetățenilor biletul roșu prin care le amintește că patria are necesitate de ei; drept răspuns, cetățenii s'au înscris în registrele naționale, ceea ce este o declarație că sunt gata la cea dintâi chemare. În acest procedeu se cuprinde o simplitate antică: fapt că Anglia astăzi apără un imperiu mult mai vast ca cel al Cesarilor.

În metoda problemei de muniții răspândit în arta războiului de astăzi regăsim același caracter de simplitate antică. Lloyd George, în calitate de ministru al munițiilor, îndeplinește minuni. Massele de bărbați și femei îndeplinesc munca de simpli muncitori ai fabricelor și uzinelor de obuze și granate. Mai târziu, când muncitorii speciali vor fi formați în număr multumitor, uvrul gentilom își va urma munca folositoare, lucrând și mai departe în uzine, pentru care își va sacrifica Sâmbăta (care în Anglia e jumătate sărbătoare) și Dumineca, aducând în felul acesta cele mai reale foloase.

Pentru Anglia, săpâna mărilor și banchea lumii, chestiunea financiară este de-o importanță capitală, mult mai mare decât pentru toate celelalte țări ale continentului. Nu era de învinuit Hellferich când susținea în Reichstagul german, că în ziua în care Anglia își va pierde supremația financiară și economică, va deveni nulitate.

„Noi Germanii, zicea Hellferich, chiar dacă am deveni mai săraci, rămânem aceia ce suntem. Am supraviețuit războiul de treizeci de ani și războaiele napoleoniene. Furăm risipiți, despoiați, și cu toate acestea am reușit să ne susținem și ridicăm. O Anglie sărăcită înseamnă Finis Britannie!”

Englezii sunt cei dintâi cari știu ține socoteală, că un nou an de război înseamnă pentru ei o cheltuială suplimentară de 1600 milioane livre sterlingi. Problema depinde de toate posibilitățile rezolute impuse prin economii. Națiunea întreagă deopotrivă, dela castelan la muncitor, trebuie să-și reducă cheltuielile de până aci.

„Vom renunța — scrie H. Wilkens, la servitori de toată bransa, totatătea forțe necesare pentru altă muncă folositoare. Vom renunța la luxul care ne răpește milioanele. Wilkens este un economist exigent și guvernul englez se va mulțumi cu toate ofertele cetățenilor. Toate măsurile acestea economice țin să arate lumii interne, că războiul actual nu este o expediție colonială, ci Anglia luptă pentru situația ei în lume.

Străinii, cari nu cunosc particularitățile caracterului britanic, își vor imagina reproșuri agresive împotriva războiului și a insuficiențelor eventuale.

Cum se înșală așteptia. Adevăratul englez niciodată nu este de mai mare convingere a succesului desăvârșit al cauzei britanice, de când, arătându-și vre-o nemulțumire. Cu nici un preț, el nu renunță la dreptul lui de critică; nici nu se gândește măcar că gloria finală să nu fie de partea lor.

Lupte teribile pe frontul apusean (francez).

Teribil duel de artilerie la Crăciunul catolic. — Presa franceză despre o eventuală mare ofensivă germană pe frontul apusean. — „Francezii o așteaptă în liniște!” — Duel teribil de artilerie la frontiera Elveției. — Debarcări de trupe engleze în Flandria.

Arad, 28 Decembrie.

Ni se comunică dela cartierul presei cu datul de 27 Decembrie n.:

În seara Nașterii Domnului în sectorul sudic al Vosgilor, pe frontul Gebweiler-Senheim s'au dat lupte extrem de crâncene. Lupta care ținuse trei zile fără întrerupere în ziua de Crăciun, pe la amiazi, a isbucnit din nou cu mare furie. În regiunea dela Hartmannsweilerkopf Francezii au început un foc teribil, de ambele părți cădeau granatele cu nemiluita, numai rachetele ce se înălțau către cer strețăiau întunecul gros al nopții, luminând grupul întunecat al Vosgilor. Bubiutul teribil al tunurilor, ecoul acestora, explozia obuzelor în terenul stâncos, toate s'au contopit într'un amestec de sunete turburător de minți în labirintul nesfârșit al munților.

Pentru un moment regiunea era luminată ca ziua, când se puteau observa bine terenul frământat din belșug cu sânge, ploaia ce se vărsa în râuri și figuri nedescifrabile.

Acestea au fost scenele ce s'au petrecut în munții Vosgi în seara sfântă a Nașterii Domnului.

La spatele frontului însoțitorii carelor de proviant și munițiuni merg în liniște și pătrunși de sentimentul evlaviei sfinte. Automobile cu lampile stinse, înaintând neîncetat, cu făcânitul lor, peste terenul arat de granate, își face o impresie îngrozitoare.

În întreg sectorul soldații germani făcuseră pregătiri pentru serbarea serei sfinte, soldații împodobiseră pomi de Crăciun și noaptea urma să se țină slujba religioasă.

Din toate acestea nu s'a ales nimic, setea de

al nostru! Nu e al nostru, al pribegilor prin eter și prin etern.

Am zis că Broșu face muzică. Își pune sufletul în muzica sentimentelor și a gândurilor sentimentalizate. Gândiri și sentimente, le orchestrează cu o virtuozitate lingusitoare.

Muzică trivială nu există. Intre toate artele singură muzica nu exprimă, nu poate exprima, uritul și răul omenesc. Numai frumosul se poate exprima prin muzică. Frumosul și eternul.

Ștroke, ca

Mi se părea încăperea ei un raiu
În care totul tace.
Și numai fericirea cere glas
Să-și cânte minunata simfonie
În care leit-motivele să fie
Ochii, părul, mâna ei de-atlas
Și proaspătă ca apa din izvor...

(La casa cu colonne la pridvor.)

Ori ca

Stelele...
Așa cum vin toate pe rând
Din strungă ieșind, par o turmă
De oi, cu ciobanii lor stând
Pe-o pajistă întinsă... În urmă,

De-odat' ridicându-mi mai sus
Privirea, pe cerul de vară,
Cu fața întoarsă spre-apus,
În dreapta văd steaua polară.
Și cumpăna stând între stele
Să ție la toate măsură,
Căci oricât de blânde par ele
Le 'ncearcă și vrajbă și ură...

(Imn nopții.)

o să rămână strofe etern frumoase.

Sufletul și femeia. Două „elemente primordiale” în ființa omenească. Cantitățile cele mai puțin negliabile... Iată izvorul de inspirație al volumului, începând cu „Imnul către soare” în stil clasic (apărut mai întâi în „Sămănătorul” vechi) până la modernele și expresivele sonete, pe cari, în lăcomia mea pentru frumos, mi-ar plăcea să le pot reproduce, aci toate. Fără să ignorez, firește, „Miserere”, „Epitalam”, „Rapodia” care începe așa:

Aseară-am ars pachetul de scrisori
Ce mai păstram din scumpele nimicuri...

Sufletul și femeia. Va să zică eterul și eternul. Notele divin lirice în ființa omenească veșnic ispitită de pofta banului și a desfătării, pentru cari ucidem.

Toată realitatea, până și peisajele dulci, sunt pentru Broșu numai artistice cadre, ce

armonizează minunat cu tabloul, ce-l împrejmuie. Peisajele nu sunt ele inele un tablou. Nici nu caută să reliefeze prin contrast. Ele sunt ca peisajele picturii medievale, al cinquecentoului italian mai ales, cari erau zugrăvite pe fondul — portretelor.

Cu deosebirea că acele potrete erau nespuse de imobile, incorect, iar portretele lui I. Broșu sunt — sufletul omenesc. Sufletul și femeia. Sau, dacă se poate pune o nouă antiteză, realității: lirismul

Desigur, multora va părea o ciudătenie lirismul acesta, sfidător al iperrealității din zilele noastre. El e asemenea scenii, când în o familie tata și mama se iau de chică, blestemându-se, în vreme ce dulcea lor copilă se pune la pian și cântă „Lieder ohne Worte”...

Scena poate să fie ciudată. Sufletul acelei copile însă e un suflet de artist adevărat.

Sunt și câteva minunate traduceri în volum. Precum Broșu, omul, face parte dintre acei puțini ai noștri, pe cari nu i-a infectat Europa, dimpotrivă, i-a întărit sufletește, așa și traduceri.

Aș dori să mă feresc de exaltări. Aș dori însă și ca aceasta nouă personalitate de artist să fie îmbrățișată de lumea cetitoare cu toată căldura ce i se cuvine.

Până bine de curând, a fost în literatură o

răsbunare a Francezilor nimicind acest plan frumos al soldaților germani din munții Vosgilor.

Luptătorii Germani au amânat serbările aceastea pentru altă dată.

Criticii militari francezi se preocupă mult de eventuala ofensivă germană pe frontul apusean, ei spun însă că svonul unei apropiate ofensive germane se colportază din sursă nu tocmai demnă de crezare.

D. Marcel Hotin scrie în „Echo de Paris”: În regiunea dintre Somme și Oise și între Soisson și Reims artileria franceză e într-o activitate crescândă, deși domnește o temperatură aspră și cețoasă. Faptul acesta mărturisește, că suntem pregătiți pe întreg frontul. Până de curând inamicul și-a putut masca foarte bine proiectele lui de ofensivă, iar acțiunile preliminare nu tradau deloc tentativa lui de ofensivă. În prezent temperatura nu e de loc potrivită pentru întreprinderea unei ofensive în stil mare, întrucât aceasta reclamă o temperatură uscată, cu ușoare adieri de vânt.

Dar, întâmplă-se orice, mai ales ce privește atacul cu gazuri, noi putem fi liniștiți, deoarece am luat toate măsurile și pregătirile pentru întâmpinarea unei eventuale ofensive germane.

D. René Millet scrie în „France”: Să facem pregătiri pentru a putea primi inamicul în mod vrednic, când acesta s'ar gândi să ne atace după ce va fi trecut ceța. Situația internă a Germaniei îi împune acesteia ofensiva. După spusele generalului Kluck, Germanii au făcut toate preparativele și nerăbdători așteaptă să facă experiențele în contra noastră cu un nou tip de tun precum și efectul unui nou soi de gaz. Dar să nu se creadă că noi ne dormim somnul în locuințele noastre de iarnă. Am convingerea, că și din partea noastră se lucrează pe front și la spatele frontului, iar dacă Germanii s'ar aventura după cum au făcut-o în trecut la Dunaiet, sau dacă ei ar încerca învăluirea unui flanc al nostru, în cazul acesta ei, Germanii, se vor convinge că au de a face cu un adversar de care trebuie să se țină seamă.

În „Petit Parisien”, vice-colonelul Rousset face următorul comentariu svonurilor despre proiectata ofensivă germană pe frontul apusean:

A fost dat în publicitate un ordin de zi, ce se atribuie prințului Albert de Wurtemberg. În acest ordin de zi se spune, că în timpul cel mai apropiat kaiserul va merge la front, deoarece el cu orice preț vrea să fie prezent la ofensiva ce se va începe la Yser. Ar fi un lucru de rîs a anticipa deplină crezare acestui document, dat fiind că în această perioadă regiunea Yserului este cea mai nepotrivită pentru ofensivă, iar Germanii nu vor fi doară atât de stupizi să aleagă terenul cel mai nefavorabil acestui scop.

epocă, ce s'ar putea numi: *afectarea profesionalismului*, sau disprețul artistului pentru arta sa... Se pare că îi va urma o epocă nouă: *afectarea diletanțismului* sau iubirea artistului pentru arta sa. Epoca cea se distinge prin pingerea talentului până la ipertrofie. Epoca asta, nădăjduesc din toată inima, se va distinge prin: armonia deplină între operă și artist, — prin cultivarea sănătoasă, va să zică sinceră, a talentului.

Voi fi întâmpinat cu proteste, știu. „Nu ne privește persoana artistului, — se va zice — dacă opera e perfectă!” Persoana nu, însă sufletul artistului, da, ne privește.

Incurând are să vină o vreme, când în artă, ca și în politică, se va accentua valoarea educativă a lucrurilor și a oamenilor, și se va cere deplină armonie între operă și artist, între cuvânt și faptă.

I. Broșu și volumul său sunt sfinte făgăduinți ale acestor vremuri noi de *sinceritate*, și *nobletă*.

Il bănuiesc pe Broșu: arta lui izvoarește din suflet.

S. C. D.

Sunt posibile trei supoziții: *acest ordin de zi este sau apocrif, sau e de o dată mai veche, sau doară este autentic, dar este redactat cu scop de dejucare.*

Eu admit supoziția din urmă. Nu alerg după iluzii, de cari în anul trecut de multe ori ne-am lăsat orbiți, dar trebuie să insist asupra ultimelor știri a lui „Petit Parisien” arătând asupra agravării situației interne în Germania.

Tonul unor anumite ziare germane tradează mult pesimism. Este deci explicabil, dacă în Germania s'a ajuns la credința că succesul unui atac rapid și brutal ar avea darul să salveze situația. Prudența ne impune deci să fim pregătiți a face față acestui atac. Trupele și materialul de războiu necesare acestei acțiuni să fie toate gata. Să avem deplină cunoștință despre forța fizică și morală a soldaților noștri. Fiecare soldat să fie provăzut cu aparatul necesar apărării contra atacului cu gazuri și contra ravagiilor astorfel de instrumente ale războiului. Să trimitem soldaților noștri haine de iarnă, fiindcă nu putem ști când va sosi ora fatală. Să ne năzuim să fortificăm soldații noștri atât fizicește cât și în privința moralului.

Făcând toate acestea, cu un inexpugnabil perete de oțel vom putea primi atacul german.

Lui „Neue Züricher Zeitung” i se anunță din Bonfold: Vinerea trecută Francezii au bombardat cu violență pozițiile germane situate între Altkirch și Basel, precum și satele situate în dosul acestor poziții. Violența focului a fost mai pronunțată mai ales pe la orele 3 d. a. Germanii au răspuns printr'un foc de tunuri de mare calibru, așa încât se cutremurau ferestrele nu numai în Bonfold ci și în Puntrut (în Elveția). Aviatorii încă au fost în plină activitate. Dela frontieră se putea vedea cum aeroplanele ambilor adversari manevrau la înălțimi moderate.

„Nieuwe Courant” din Haga are informații, că în Canalul Mânecei (La Manche) este mare mișcare; numeroase vase engleze transportă și debarcă noi trupe engleze în Flandria.

Știri din sursă bine informată pretind a ști, că în vederea apropiatei ofensive germane ce se va da în Alsacia, corpul XIV de armată francez a fost trimis la Belfort. Un alt corp de armată urmează a fi trimis aci mai târziu.

„Școlile noastre populare”.

— Reflexiuni. —

Intr'unul din numerii mai recentii ziarul „Unirea”, organul bisericesc-politic, al eparhiei Blajului, publică la loc de frunte un articol, intitulat „Școlile noastre populare”. Autorul, de sigur un mare „prieten” al învățătorilor se forțează să arate situațiunea nefavorabilă în care se află școlile noastre confesionale populare, și își exprimă indignarea cu deosebire asupra învățătorilor, cari — cum zice autorul — nu se mai ocupă azi cu școala, cu pedagogia, cu progresul, ci atât mai mult se ocupă cu studiarea legilor și paragrafil referitori la salarizare.

Că ce efecte a avut acest articol mai cu seamă în rândurile preoțimii noastre, care și până acum a dovedit — onoare excepțiilor — o rece bunăvoință față de clasa învățătorilor, este destul, cred, să dau publicității și lumii nepreocupate o declarație făcută de un preot, într'un cerc de cunoscuți.

Fiind vorba de menționatul articol nenorocit, publicat de organul „Unirea”, respectivul preot zice: „Eu, de-aș fi vlădică, aș mătura pe toți învățătorii de pe fața pământului”. La prima auzire a acestor cuvinte neșocoteite, ni se face impresia că respectivul preot, este ori foarte pătimas, ori bolnăvicios. Iar declarația aceasta atât de întunecată ni se pare ca o nenorocită concepție josnică care nu merită nici cea mai neînsemnată atențiune.

Dar dacă totuși, trebuie să ne oprim asupra ei, o facem pentru că e foarte semnificativă, pentru că,

cu puține excepțiuni, ea se poate auzi dela foarte mulți preoți ai noștri, vezi bine, în mai multe forme și în deosebite chipuri stilizată.

Dacă și noi învățătorii am fi așa de pătimasi ca respectivul preot, am avea de sigur și noi de-stule motive pentru ca să zicem: „preoțimea de azi trebuie necondiționat înlocuită cu alta mai!”

Dar să trecem dela păreri de aceste individuale și să ne ocupăm puțin de articolul „Unirei”.

Autorul, se vede, vrea cu tot prețul să arate lumii, că școlile noastre nu ating scopul misiunii lor, că nu lucrează nimic, că stagnează, și aceasta din motivul că învățătorii noștri nu se mai ocupă cu nimic altceva decât cu studiarea legilor cari le asigură competențele lor. Să ni se ierte, dar această acuză nu are temei, este un neadevăr spus de un om preocupat. Școlile de analfabeți, producțiile școlare, producțiile cu adulții, șezătorile literare, societățile de credit, corurile ș. a. nu sunt oare tot atâtea dovezi că învățătorii români din Ungaria și Ardeal, în împrejurările în cari trăiesc, ținând seama de situațiunea lor foarte grea, muncesc din toată inima pentru cultivarea poporului de jos? Admitem și noi că își cunosc foarte bine legile referitoare la salarizare. Dar am dori să ni se spună că oare cine *l-a silit* să se ocupe așa de intensiv cu ele? Oare nu senatele noastre școlare, oare nu autoritățile noastre bisericesti? Acestea nu asigurau învățătorilor competențele garantate, ori nu le administrau, ori nu se îngrijau ca ele să li se plătească la vreme. Ba unele competențe li se denegau pur și simplu, iar învățătorii, natural, erau siliți să studieze legile, și să facă arătări la autoritățile civile. Emolumentele publicațiilor de concurs la posturile învățătoresci s'au făcut până acum și se fac și acum, cu o deosebită speculație. Pe hârtie ar ieși suma salariului asigurat prin legi, dar de fapt nu iese.

Acolo este de ex. „Telegraful Român” din Sibiu, care la foarte multe concurse adaogă: „Dela comuna bisericescă învățătorul primește 800 cor. restul până la minimul asigurat de lege (400 cor.) se va cere dela stat. Scaunul școlar însă nu ia răspundere asupra acestei sume”. Va să zică, scaunul școlar dă învățătorului cele 800 cor., dar apoi de cele 400 nu-l poate asigura. Cum va avea norocul.

Se întâmplă apoi că învățătorul ales, nu capătă ajutorul de stat și își pretinde salariul întreg de 1200 cor. Scaunul școlar îi reflectează că el nu răspunde decât de 800 cor. Învățătorul, vezi bine, e silit să-și cercete drepturile. Pentru ca aceasta să o facă, natural întâi trebuie să studieze legea care îi asigură salariul de 1200 cor. Astfel el „câștigă procesul”.

Iată cum e silit nenorocitul dascăl român să studieze legile, știind că dacă el nu face acest lucru, precucernicele scaune școlare nicicând nu i-ar plăti minimul salariului asigurat de legile statului. Și pentru acest lucru sunt timbrați de ziare ca „Unirea” că nu mai lucrează nimic, ci numai cer plăți și studiază legile.

Învățătorii români sunt toți numiți de lege învățători confesionali, pe cari îi susțin confesiunile, și ele au datoria să se îngrijască de salarizarea lor. Trebuie însă să o spunem franc, dar cu multă durere, că susținătorii învățătorilor noștri, dacă nu ar fi fost siliți, și azi ar da acestora salare de 600 cor.

Poftim atunci bunăvoință.

Mărită nație românească! Dacă dorești lumină și progres, cinstește-ți, grijește-ți dascălii!

Un învățător.

PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă

Pacea depinde dela hotărîrea României.

A cui va fi victoria?

Marele succes al dlui ministru E. Costinescu. — Cum s'a încheiat transacția vinderei celor 50 mii vagoane de cereale românești? — Presa bulgară despre România. — D. colonel Rudeanu într'o nouă misiune în străinătate. — Dineul dela legația italiană din București în onoarea dlui Șebeco. — O misiune militară rusească va merge la București. — Criza ministerială în România.

Arad, 28 Decembrie.

Ni se comunică din București, că un diplomat german, acreditat pe lângă una din țările balcanice, în trecere prin capitala României a făcut unui redactor al unui ziar bucureștean următoarele declarațiuni:

— După isgonirea trupelor anglo-franceze din Salonic, situația în Balcani lămurindu-se definitiv, sperăm că, atât România cât și Grecia vor fi silit să-și clarifice situația, luând o deciziune într'un senz sau altul.

Neutralitatea o fi bună, dar ea nu aduce nici un câștig.

Pentru neutralitate nici puterile centrale și nici ale Înțelegerii nu vor oferi nimic.

Avem credința că România și Grecia, cumpănind bine interesele lor, se vor decide pentru unii, sau ceilalți.

Dacă acest lucru se va întâmpla, atunci se va putea vorbi cu oarecare șanse de succes despre pace.

Intrarea în acțiune a Bulgariei alături de puterile centrale, a fost un mare câștig politic, dar nu este un succes decisiv cum ar fi participarea României și a Greciei.

România și Grecia au să aleagă între puterile centrale și cele ale Înțelegerii.

A rămâne neutre — după cum am spus — nu mai e posibil.

Ele trebuie să se decidă.

Așa, ele vor contribui la restabilirea păcii dorită deopotrivă de toată lumea”.

Comentând discuțiunea ce s'a încins în jurul chestiunii păcii, ziarele din România scriu următoarele:

— Faptul că s'a pus în discuțiune chestiunea păcii, fără ca să se fi anunțat vre-un crocheu al condițiilor în cari ar putea urma tratative, ne arată că pacea nu poate fi încă discutată.

Oficial ea a fost desbătută, plezis, în parlamentul german, pentru a fi apoi luată în desbaterea presei internaționale.

La propunerea din Reichstag s'a opus îndârjire. Nici unul dintre beligeranți nefiind încă victorios, nimeni nu vrea să trateze pacea.

Telegrame vagi, poate discrete, ar fi dat să se înțeleagă că într'o localitate neutră, undeva în apropiere de Lausanne, s'ar fi adunând diplomați din toate țările beligerante, în vederea unor tratative...

Dar ce fel de tratative? Nimic n'a mai transpirat. În aer plutește par'că o adiere binefăcătoare de pace, — dar e o simplă adiere...

Între timp urmează însă discuțiunile prin presă. Oameni cu renume mondial, oficiali sau semioficiali, dar în orice caz persoane cu greutate în politica internațională, se arată pesimiști în chestiunea păcii; în declarațiunile lor directe sau pe calea interviurilor, ele arată că războiul va continua, că la primăvară se va da o mare ofensivă generală, că grupa care crede azi că e mai tare va fi zdrobită etc.

E simplă diplomatie sau e programul real al războiului în continuare? Cine știe!

Vorba e că pacea e încă departe. Stagnarea de pe fronturile de luptă e un semn de noul preparative de luptă, iar nodul gordian rămâne întreg în politica europeană.

Și fiindcă pacea nu va veni decât atunci când va fi o victorie definitivă, e cert astăzi că victoria va fi de partea aceluia dintre bel-

geranți care va avea un mai mare număr de oameni și de forțe în câmpul de luptă.

Ni se comunică din București:

D. E. Costinescu ministrul de finanțe a terminat ultimele negocieri cari au determinat vânzarea definitivă a celor 50.000 vagoane cereale consortiului oficial austro-german.

Banca Națională a admis ca acest consortiu să depeie la banca imperială germană o sumă de 12.500.000 lei în aur în comptul Băncii Naționale.

O primă emisiune, drept consecință a încheierii acestei transacțiuni, va fi de 50—70 milioane mărci, care reprezintă 62—87 milioane lei.

Cursul de schimb a fost fixat pentru această sumă de 120 lei sută de mărci.

Ziarul „Viitorul”, oficiosul guvernului român în urma succesului realizat de d. Em. Costinescu prin această transacțiune, consacră ministrului de finanțe un elogios articol care se termină astfel:

„Succesul repurtat de d. Em. Costinescu este succesul țării și nu ne rămâne decât să-l felicităm pe bătrânul om de stat, atât de ager la minte și la fapte pentru nouile și prețuitele servicii aduse țării”.

Ziarul bulgar „Voeni Izvestia”, care reflectează părerile cercurilor militare superioare bulgare, vorbind despre atitudinea României, scrie între altele:

— „Hotărînd politica țării, oamenii de stat români vor avea în vedere și perspectivele economice viitoare pentru țară. România este o țară agricolă ca și Rusia, și aceste două state vor fi întotdeauna în ceartă pe tema marilor căi libere de cari au o nevoie imperioasă pentru scurgerea produselor lor. Războiul actual, în cazul triumfului împătritei alianțe (puterile centrale, Bulgaria și Turcia), va fi urmat de fondarea unui stat independent al Ucrainei, care va sluji de tampon între colosul dela nord și statele balcanice. Această a doua considerațiune nu va putea fi neglijată de către ocârmuitorii români”.

Din București ni se telegrafiază, că d. colonel Rudeanu a plecat cu o nouă misiune în străinătate.

Aflăm din ziarele bucureștene, că alaltăieri baronul Fasciotti, ministrul Italiei la București, a dat un dineu în onoarea diplomatului rus d. Șebeco, fost ambasador la Viena și ministru al Rusiei la București. Dineul a avut loc în saloanele legațiunii italiene și au fost invitați: ministrul Poklewsky-Koziel (rus), Barclay (englez), Blondel (francez) și Marincovici (sârb), apoi, dnii Barbu Știrbei, Mavrocordat, Conțescu, personalul legațiunii italiene etc.

Se anunță din Petrograd, că o delegațiune militară rusească, din care vor face parte 5 ofițeri superiori, va sosi în curând la București. Această delegațiune militară rusească va preda M. S. regelui Ferdinand darul țarului Rusiei: uniformă de colonel al celor două regimente rusești a căror proprietar este, se știe, M. S. regele României.

Ziarele bulgare publică cu litere aparente următoarea știre datată din București relativ

la o pretinsă remaniere (?) a cabinetului român:

Sofia. — Din București se comunică, că în cabinetul român s'a declarat o criză (?) săptămâna trecută; ministrul președinte Brătianu a depus în mâinile regelui demisia cabinetului. Regele ar fi respins-o.

Regele Ferdinand ar fi declarat dlui Brătianu că ar dori ca rezolvirea crizei ministeriale să aibă loc după ce se va aranja într'un fel chestia trupelor anglo-franceze dela Salonic, spre a se vedea, ce atitudine vor lua în această chestie Bulgaria și Grecia.

Până atunci, Brătianu, a fost rugat să continue a gira afacerile statului.

„Dimineața” de ieri desminte șvonul că d. Brătianu ar avea de gând să remanieze cabinetul.

Pacea a fost tratată la Roma?

— Din inițiativa Papei, cardinalii din statele beligerante au discutat chestiunea păcii. — Intrevederea dintre cardinalul Mercier și cardinalul Hartmann.

Arad, 28 Decembrie.

Se anunță din Lugano, că în consistoriul dela Roma, sub presiunea morală a Papei, s'a discutat chestiunea păcii, între cardinalii diferitelor puteri, cari au fost prezenți la consistor.

S'a spus că în adevăr cardinalul Hartmann din Köln a avut o misiune politică pe lângă Papa. Apoi se mai pune în legătură cu aceste tratative vizita lui Hartmann făcută prințului de Bülow în Elveția.

Cardinalul Gasquet, reprezentantul Angliei în consistor, a avut și el o misiune la fel cu aceea a lui Hartmann.

Cardinalul englez avea însărcinarea de a mijloci întrebarea adresată Germaniei asupra condițiilor ei de pace.

Intrevederea care a avut loc între cardinalul Mercier al Belgiei cu cardinalul Hartmann dela Köln, e foarte mult comentată.

Se afirmă că această întrevedere s'a pus la cale în urma dorinței regelui Albert al Belgiei, care a dat această însărcinare cardinalului Mercier, printr'un curier special trimis în Elveția.

Este dar cert că în aceste consfătuiri bisericesti a fost discutată chestiunea păcii.

Rusia, care nu are reprezentant în consistor a fost reprezentată de cardinalul Mercier, care a avut în tot timpul ședințelor dese consfătuiri cu ministrul rus la Roma.

Că în consistor s'a discutat într'adevăr chestia păcii, o documentează „Corriere della Sera”, care scrie că la prima întrevedere dintre cardinalul Hartmann cu cel englez Gasquet, cel dintâi s'a adresat acestuia cu cuvintele:

— „Eminentă, nu vorbim și despre războiu?”

La care, Gasquet a răspuns:

— Eminentă, nu e mai bine să vorbim despre pace?”

Și s'au retras împreună într'un salon apropiat.

Această convorbire e comentată în diferite feluri și de toată presa italiană.

Grecia permite trecerea trupelor bulgare pe teritoriul său.

Preparativele înțelegerii pentru marea luptă din Macedonia. — Importanța Salonicului pentru aliați. — Castelnuu urgencează începerea ofensivei. — Valea Vardarului inferior fortificată. — Artileria germană bombardează pozițiile engleze și franceze. — Skuludis a voit să-și dea dimisia. — Un interview cu Gunaris.

Arad, 28 Decembrie.

Francezii continuă să debarce la Salonic tunuri de calibru mare, cu cari vor lua parte în operațiunile ce se vor desfășura în Macedonia.

La Salonic s'a răspândit știrea că Rușii au debarcat trupe la Varna. Curând a sosit însă desmințirea oficială, care a declarat această știre de neîntemeiată.

Generalul Castelnuu a plecat alaltăieri din Salonic ducându-se cu crucișătorul „Ernest Renan” la Atena.

Supușii germani, austrieci și bulgari, așezați în Salonic au cerut pașapoarte pentru ca să părăsească Salonicul. Mulți din ei au și plecat în interiorul Greciei. În genere se așteaptă, că consulii german, austro-ungar și bulgar vor părăsi orașul în zilele cele mai apropiate.

Engezii, ziua-noaptea continuă lucrările de fortificare a celor două linii de apărare. Cea dintâi la *Kilindir*, iar a doua în preajma *Salonicului*.

Aliații debarcă noi trupe în diferite puncte ale peninsulei Chalkidike și fortifică și țărmul. Anglia se gândește ca în caz dacă aliații vor pierde Salonicul să se apere în peninsula Chalkidike.

(*Kilindir* se găsește lângă calea ferată Doiran-Salonic, la 10 km. spre sud dela Doiran.)

Ziarul „Le Temps” crede, că se impune întărirea graniței a trupelor din Salonic. Salonicul e menit să joace un rol important în refacerea prestigiului Quadruplei în Balcani. Pozițiunea Quadruplei de acolo este și cea dintâi piedecă pentru Germani în drumul lor spre Egipt și India.

După o telegramă din Salonic publicată de *Journal des Debats*, părerea generală e că în câteva zile vor avea loc importante evenimente la frontiera Greciei. Înțelegerea greco-bulgară privitor la zona neutrală e primită ca temporară și se crede, că dacă Bulgarii se vor fi recules, vor relua ofensiva împotriva aliaților cu puteri înnoite.

Ziarele din Paris publică o telegramă din Roma, în care se spune că generalul Castelnuu a propus generalului Sarrail de urgență începerea neamănată a ofensivei, fiind concentrată destulă artilerie și munițiune. A treia parte din trupele devenite libere la Galipoli a fost adusă la Salonic, iar restul la Alexandria.

Bulgarii concentrează trupe în triunghiul Valondovo-Vahiovo-Strumița, probabil cu scopul ca să împiedece împreunarea armatelor sârbești cu armatele anglo-franceze. Topvinul e îndesat cu trupe anglo-franceze. După o telegramă primită de „Secolo” Turcii continuă urmărirea aliaților.

„Corriere della Sera” primește o telegramă din Salonic în care se spune că valea inferioară a Vardarului dela lacurile Omatovo și dela Ardzan până la Salonic a fost prefăcută într-o mare tabără de tranșee. Aliații au aglomerat în Salonic cantități enorme de material de războiu și sosesc încă mereu transporturi cu tunuri, automobile, cai, animale de jug, aeroplane, spitale mobile, material complet pentru căi ferate, cari imediat se utilizează.

Correspondentul din Salonic al lui „Corriere

della Sera” anunță despre cele ce se petrec la frontiera Greciei: E liniște, pregătirile continuă. Bulgarii cari stau la frontieră încă nu s'au mișcat, iar Germanii încă nu dispun de forțele necesare pentru o ofensivă. Aviatorii francezi au constatat că în apropiere de frontiera Greciei nu se găsesc nici trupe germane și nici austro-ungare. Generalul Castelnuu a sosit cu crucișătorul „Ernest Renan” la Salonic, unde a avut o conferință cu generalul Sarrail. I se atribuie o mare importanță acestei conferințe. La Salonic sosesc noi vapoare cu trupe și material de războiu.

Ziarul parizian *Journal* publică în numărul său de ieri următoarea telegramă din Atena: Bateriile germane așezate lângă lacul Doiran bombardează pozițiile engleze și franceze, la a căror fortificare aliații lucră cu febrilitate.

Oficiul guvernului bulgar *Narodnie Pravda* anunță:

Guvernul grecesc a incredințat pe ministrul său la Sofia să comunice guvernului bulgar că Grecia nu mai are nimic de obiecționat împotriva pășirii trupelor bulgare pe teritor grecesc, dacă acest pas e neapărat necesar în interesul operărei comune a puterilor centrale cu aliații lor.

Radoslavov a luat la cunoștință această comunicare și a mărturisit din nou, că apariția trupelor bulgare pe teritor grecesc nu numai că nu va încruși interesele grecești, ci, dimpotrivă, va fi în interesul apărării Atenei.

Agentia Stefani anunță din Atena: Primul ministru Skuludis, cunoscându-se rezultatul alegerilor, a găsit că e prea mare și prea grea răspunderea, ce-o are și din cauza aceasta a voit să-și dea dimisia, dar Gunaris nu arată a fi aplicat să ia conducerea.

Daily Chronicle publică un interview cu Gunaris, care a declarat, că alegătorii îi aprobă atitudinea politică. Înțelegerea și puterile centrale recunosc acum dreptul Greciei de a fi neutrală. El stăruie pentru neutralitate, câtă vreme neatârarea și integritatea țării nu e primeiduită, în caz contrar Grecia se va abate dela atitudinea sa de până acum.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 27 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Situația neschimbată.

Pe frontul italian: Activitatea artileristică italiană direcționată contra liniei de războiu din sudul Tirolului în cursul zilei de ieri a fost iarăși foarte vie. În lupta dată pe înălțimile cari împreiuiesc valea Etsch spre sud dela Rovereto, dușmanul a pierdut 200 oameni în morți și răniți. Pe frontul dela Isonzo, ici-colo lupte de artilerie.

Pe frontul sudostic. Evenimente de importanță nu sunt. Numărul puștilor transportate până acuma la Bjełopolie e 5400.

Berlin, 27 Decembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: La nord de Neuville Francezii au făcut explozii în fața pozițiilor noastre. Am ocupat craterul de mine. Pe vârful Combers o explozie dușmană a pricinuit pagube neînsemnate. Alte evenimente nu sunt.

Pe frontul oriental și din Balcan nici un eveniment.

Constantinopol, 26 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general turc:

Trupe senusiene și-au continuat atacurile în contra Englezilor. Tinutul Sivah din Egipt a fost evacuat de către Englezi. Coloane înaintate în lungul malului mării au atacat comuna Matruh spre ost de Solum. Comandantul comunei Matruh și 300 soldați englezi au căzut în luptă. Resturile armatei dușmane se retrag spre ost. În Solum și Matruh, soldați musulmani au luat dela Englezi 2 tunuri de campanie, multe muniții de artilerie,

10 automobile între cari 3 cuirasate și alte multe muniții de războiu.

Pe frontul dela Dardanele: În noaptea de 25 Decembrie artileria noastră a forțat retragerea unui torpilor cuirasat care a bombardat portul dela Ariburnu. La Sedilbahr dușmanul a întrebuințat multe bombe și torpile. Artileria noastră a pustiit câteva poziții dușmane de aruncat bombe și a cauzat pagube considerabile în rândurile dintâi ale tranșeele dușmane. Un crucișător dușman a fost nimerit în patru rânduri de către artileria noastră. Acest crucișător a bombardat în repetite rânduri Cliteja și împrejurimea ei. Obuzierele noastre dela țărm au bombardat cu succes porturile dela Sedilbahr, punctele de concentrare din golful Moro, tranșeele inamice și spre vest dela Eski-Misarlik un sector de rezervă din apropierea isvorului Kevis. Canonadele noastre au cauzat pierderi considerabile și în golful Moro am scufundat mai multe luntri cuirasate. La 25 Dec. un hidroplan de al nostru a făcut un viraj reușit deasupra Tenedosului. Pe insula Hevre, și spre sud dela Sedilbahr deasupra pozițiilor dușmane, o bombă a hidroplanului a nimerit un torpilor cuirasat dușman. Pe celelalte fronturi, evenimente de importanță nu sunt.

Diplomatul de astăzi: tunul.

Singurul diplomat ascultat astăzi este: tunul.

Cetim în nrul din 16 Decembrie al ziarului „Le Temps” următoarele:

Aliații au luat deciziunea să rămână la Salonic și să expedieze aici forțele necesare pentru o ofensivă în condiții favorabile. Deciziunea este formulată; rămâne executarea ei fără a pierde vremea; o puternică armată franco-engleză va pune capăt ezitărilor regelui Constantin mai bine decât toate frumoasele fraze și va deschide calea armatei rusești care așteaptă pe Dunăre bunăvoința României de-a o lăsa să treacă. Trebuie o îndeplinire repede; transportul masei armate e prea înceată pe mare; prin nimic nu este împiedecat acest început prin care se va continua deslegarea importanței forțelor menită să intre în joc. Până acuma, trupele noastre dela Vardar au putut să se retragă fără dificultăți până la Bojimia, afluențul stâng al Vardarului, la vre-o 20 km. de Gevgheli; ele nu se pot menține pentru că Englezii cari formează aripa au trebuit să se extindă până la lacul Doiran. Nu mai avem în fața noastră decât patru diviziuni bulgare cari au suferit mari pierderi; și ar fi foarte bine, dacă în schimbul năzuințelor puternice, armata lui Gallwitz ar ajunge la adversarii noștri. Nu vrem să prezintăm situația în aparențe prea întunecate; efectivul armatei Gallwitz nu contează mai mult de 60.000 oameni; este pusă în fața unei campanii extrem de grele și chiar ținând seamă de pierderile ce le-a suferit, trupele franco-britanice trebuie să se ridice la câteva zeci de mii oameni.

Donațiunile „Victoriei”.

Arad, 28 Decembrie.

Intr-o ședință din zilele aceste, direcțiunea frunțașului nostru institut financiar Victoria din Arad; a hotărât să distribuască donațiunile frumoase de mai la vale pentru scopuri românești. La zile grele ca cele de astăzi, jertfele aceste de bani sunt binevenite. Fondurile cu destinații culturale de interes național, ca cel al internatului de băieți ce va fi ridicat de Victoria însăși, trebuie să mărite, societățile noastre cu cultură au lipsă de ajutor pentru a nu se conturba funcționarea lor regulată, institutele de caritate, spitalele impopulate cu răniți de-al noștri, trebuie să sprijinite, micii școlari trebuie să aparăți de gerul iernii.

Necesități de acestea impacă Victoria prin donațiunile făcute. Membrii direcțiunii au făcut bine că și-au oprit atențiunea asupra lor.

Donațiunile sunt următoarele:

1. Reuniunea femeilor române din Arad și jur K 300.—
2. Fondul ziaristilor români „ 300.—
3. Societatea academică „România jună” Viena „ 200.—
4. Societatea academică „Petru Maior” Budapesta „ 200.—

5. Masa studenților: „Virgil Onițiu” din Brașov „ 100.—
6. Fondul „Victoria” pentru internatul de băieți ce se va înființa în Arad „ 2000.—
8. Fondul „Victoria” pentru îmbrăcarea copiilor săraci din Arad „ 500.—
9. Reuniunea învățătorilor, Arad „ 200.—
10. Asociațiunea națională română din Arad pentru cultura poporului român „ 500.—
11. Societatea călțunilor români din Arad „ 50.—
12. Spitalul dela Seminar și strada Darányi „ 100.—
13. Spitalul din str. Francisc Deák „ 50.—
14. Spitalul din str. Mikes Kelemen „ 50.—
15. Pentru îmbrăcarea copiilor săraci din Arad pe colectă „ 100.—

Războiul european.

In ajunul campaniei din Egipt.

Lugano. — Corespondentul din Paris al lui „Corriere della Sera”, comunică părerea criticilor militari francezi, că activitatea ferventă a Germanilor este dovada campaniei apropiate germane-turcești împotriva Egiptului. Iarna este timpul cel mai potrivit pentru această campanie.

Lugano. — „Secolo”, „Giornale d'Italia” și „Stampa” publică următoarele știri din Egipt: Comanda supremă a armatei engleze care staționează în Cairo, a concentrat multime de trupe bure, australiene, din Zelanda Nouă și multă artilerie. Partea nordică a peninsulei Sinaice a fost întărită. Linile drumurilor de fier cari conduc la canalul Suez s'au provăzut cu linii duble și aceleași lucrări se îndeplinesc și pe linia dela Zagazig Ismail. Pe frontiera apuseană a Egiptului triburile senusiene au trecut frontiera la Solumne. În contul Italiei, pe mare petec de pământ dela malul mării Anglia își face preparativele ca și pe pământul propriu, aprovizionându-se cu tunuri și mitraliere. La deschizătura drumului mare al caravanelor, comanda engleză a concentrat puternice trupe din India, cu destinația să atîină calea înalțării triburilor senusiene. Se crede că printre egipteni va erupe revoluția internă.

Regele Petru în Italia.

Rotterdam. — O telegramă din Roma anunță că regele Petru a sosit din Valona în Italia.

Tarul decorat de guvernul francez.

Amsterdam. — Tarul a adresat președintelui Poincaré următoarea telegramă:

Excelența Voastră mi-ați comunicat, că guvernul republicii franceze mi-a conferit *crucea de război cu frunze de palmier*, care se dă pentru merite militare. Cu acest prilej doresc să exprim mulțumita mea Excelenței Voastre. Vă rog, să aduceți la cunoștință armatei franceze glorioase, că sunt foarte mândru, că pot purta această cruce ca semn al prieteniei de arme, care leagă armata mea de armata franceză.

Bulgarii în Monastir.

Lugano. — Corespondentul din Atena al lui „Giornale d'Italia” anunță, că Bulgarii au isgonit din Monastir pe toți ziaristii străini. Se așteaptă sosirea la Salonic afară de a generalului Boiadjeff și a unui principe german și a unui austro-ungar.

Rușii se tem de un atac în Basarabia.

Cernăuți. — Rușii au terminat în Basarabia lucrările de fortificare dealungul Nistrului și al Prutului. Pe tărnișii ambelor râuri au fost construite tranșee cari în unele locuri sunt întărite ca o cetate. Frontiera spre România a fost închisă pe câțiva timp din motive militare, deoarece Rusia a dorit să evite, ca lucrările de fortificare să fie urmărite cu atențiunea de străini. După părerea cercurilor militare din Rusia de sud, forțele rusești concentrate n'au nici o intenție de ofensivă, ci au făcut preparative numai pentru defensivă, deoarece se tem, că trupele austro-ungare, germane și bulgare vor întreprinde împotriva Rusiei un atac dinspre sud.

Italianii vor lua lupta cu trupele austro-ungare în Albania.

Paris. — Agenția Havas anunță din Roma, că armata expediționară italiană din Albania ajutată de trupe muntenege și sârbești vor lua lupta cu trupele austro-ungare. Italia a debarcat în Albania 80 mii de oameni și trimite încă zilnic noi trupe.

Pressa italiană și alegerile grecești.

Roma. — „Tribuna” ocupându-se cu alegerile grecești din Epir, scrie că Argirocastro și Delvino sunt părți integrante ale Albaniei de sud, a cărei granițe au fost stabilite prin hotărârile luate de conferința din Londra și cea din Florența, iar aceste hotărârile au fost sancționate. Actualul război european — scrie „Tribuna” — nu poate invalida hotărârile dela Londra și Florența, iar guvernul grec ar trebui să își știe impune atâta moderațiune, ca alegerea celor 16 deputați din Epir să fie aprobată și ridicată la valoare deplină prin primirea lor în cameră.

Concentrări de trupe în Finlanda.

Copenhaga. — Se anunță din Stockholm: În urma întreruperii telegrafului cu Finlanda s'au ivit numeroase vesti. Așa „Aftonbladet” anunță: Unele cercuri din Finlanda sunt de părere că Rusia prepară în cea mai mare tăcere încheierea unei păci separate cu puterile centrale.

Știrile sosite din Finlanda confirmă că acolo au loc însemnate concentrări de trupe. Numărul trupelor ce se găsesc în Finlanda sunt prețuite la 200.000 oameni.

Lupte dela Elbassan.

Genf. — „Le Temps” anunță că trupele bulgare, cari înaintează dela Monastir spre tărnișul Adriei s'au ciocnit la Elbassan cu trupe sârbești. Sârbii, cari au fost aprovizionați cu alimente și au căpătat în ajutor artilerie ușoară opun o rezistență desperată, pentru ca să împiedece înaintarea Bulgarilor, cari ar tăia legătura cu Valona a Sârbilor refugiați în Albania de nord. Lupta inversunat — scrie „Le Temps” — durează deja de 2 zile.

Demisia cabinetului persian.

Teheran. — Cabinetul persian a dimisionat. Șahul a numit prim-ministru pe prințul Ferman Ferma.

Agenția Reuter declară acest eveniment de un mare succes diplomatic al aliaților.

Noul ambasador spaniol la Paris.

Paris. — Guvernul a aprobat numirea conțelui *Del Muni* ca ambasador al Spaniei la Paris.

Știre falsă despre prințul de Wied.

Salonic. — Ziarele din Roma au publicat telegrame din Salonic, cari spuneau că prințul de Wied a sosit împreună cu soția sa la Prizren, unde a conferit cu căpeteniile albaneze. Știrile aceste din sursă italiană sunt neîntemeiate. Prințul de Wied în genere nu se află în Balcan.

De pe frontul din Riga.

Geneva. — Corespondentul din Petrograd a lui „Le Temps” anunță: Având în vedere succesele din urmă a trupelor rusești pe frontul din Riga, orașul nu mai e primejduit și autoritățile se pot întoarce în capitala Curlandei. Durere că insuficiența alimentației ține încă, populația din unele districte suferă încă din cauza aceasta iar carne nu s'a văzut de luni întregi.

Regiment japonez pe frontul european.

Berna. — O telegramă din Ottoma a lui „Le Temps”: Japonezii naturalizați în Columbia britanică, au format un regiment japonez care va fi trimis pe frontul european.

Corpurile legiuitoare române.

Camera.

Sedința dela 8/21 Dec.

Sedința se deschide la orele 2 jumătate. Prezidează d. M. Pherekyde.

D. *Trancu-Iași* anunță o interpelare dlui ministru de finanțe cu privire la situația funcționarilor statului față de scumpirea traiului.

D. A. C. *Cuza* adresează o interpelare dlui prim-ministru, cerând guvernului să-și clarifice atitudinea cu privire la reforme, în vederea cărora a fost convocată constituanta.

D. *Gr. Vericeanu*, interpelează pe d. prim-ministru de instrucție asupra unor mutări în învățământul menajer, în persoana dnei *Manolescu-Mladian*.

D. A. C. *Cuza* se asociază la această interpelare.

D. *Iulian Vrablesco*, roagă să i se fixeze o zi pentru dezvoltarea interpelării sale adresată dlui ministru de interne.

D. *președinte*: Se va fixa după discuția mesajului.

D. *V. Gh. Mortzun*, ministru de interne, depune un proiect de lege cu privire la mai multe lucrări edilitare și canalizarea orașului Iași.

Se intră în ordinea de zi, la discuția mesajului fiind cel dintâi înscris să vorbească d. *Leonte Moldoveanu*, deputat de Brăila.

D. *Leonte Moldoveanu* cere însă să se amâne începerea discuției la mesaj, până când d. prim-ministru *I. I. C. Brătianu* va putea fi de față, spre a asista la desbateri.

D. *președinte*, cu asentimentul camerei și al băncii ministeriale, ridică sedința, anunțând viitoarea sedință pentru Joi.

Senatul.

Sedința dela 8/21 Dec.

Sedința de azi a senatului are un aspect cu totul deosebit. Se remarcă un mare număr de oameni politici în tribune. Doamnele au inundat tribuna diplomaților. Aglomerația e neobișnuită în tot cuprinsul senatului. Chestorii cu mare greutate reușesc a menține ordinea.

Sedința se deschide la ora 2 jum. sub președinția dlui *Basile Missir*.

Pe banca ministerială dnii: *I. I. C. Brătianu, Emil Costinescu, Al. Constantinescu, Dr. C. Angelescu, V. G. Mortzun, Victor Antonescu, I. G. Duca, Al. Radovici și Em. Porumbaru*.

Se îndeplinesc formalitățile obișnuite.

D. *N. Filipescu* spune că a anunțat două interpelări dela cari au trecut 3 zile; roagă să fie înscris la ordinea zilei după discuția adreset.

D. *G. C. Dobrescu* spune acelaș lucru pentru o interpelare a dsale.

La discuția răspunsului la mesajul tronului prinul ia cuvântul:

D. *Suculescu*. Oratorul credea că opoziția se va abține dela discuția adresei, neavând nimic nou de spus, însă a văzut că s'a înșelat. Imi închipuiam, zice oratorul, — că opoziția e datoare, ca deferență pentru Coroană, să voteze răspunsul la adresă, în momente așa de importante. M'am înșelat însă. Opoziția a făcut, pur și simplu, critică retrospectivă.

Vorbind despre proiectul atins de d. *Filipescu* relativ la momentul dela *Lemberg*, spune că sunt persoane cari au altă părere asupra aceluși moment, și pe o părere ipotetică, poți să vări în război o țară?

Oratorul vorbind despre iubirea de neam pe care o declară d. *Dr. Toma Ionescu* și d. *Filipescu*, zice că această iubire violentă duce la divorț, după puțin timp, pe când iubirea partidului liberal, iubire liniștită, e aceea care va duce la isbândă, atunci când se va cere jertfele cele mari.

Protestează în contra acuzărilor aduse primului ministru, că e un nehotărît și las. Partidul liberal preferă prudența dlui *Brătianu* pentru că prudența duce la isbândă. Franța își pune toate nădejile ei într'un om, *Joffre*, în răbdarea și tăgăneala lui, nu într'un svânturat.

Ați vorbit dle *Filipescu* de *Cavour*, dar *Cavour* era un răbdător, și de aceea a făcut unitatea Italiei.

Idealul național este al tuturor Românilor, la el ne închinăm ca la o icoană, nu lăsați s'o poarte toți prin toate catenele.

D. Alex. Marghiloman: O discuție la adresă nu are toată însemnătatea actului politic decât atunci când poți aduce în discuție toate actele politice la ordinea zilei.

Azi sunt în discuție două chestii de inegală valoare: Politica externă și politica economică.

Politica externă n-o putem discuta, fiindcă guvernul nu ne face nici o comunicare. El împinge scrupulul așa de departe încât nu răspunde chiar la întrebări speciale cari vin numai în atingere cu politica externă.

Eu împărtășesc această atitudine, fără să mi se poată zice că semnez la capitularea libertăților parlamentului.

Acolo unde s'a luat o hotărâre, acolo s'a declarat un războiu, acolo guvernele se pot ajuta cu parlamentul. Noi n'am luat o hotărâre.

Situația țării e o situație de fapt. Consiliul de Coroană dela Sinaia a luat o hotărâre, în fața căreia toți s'au închinat.

Istoria ne învață că războaiele sunt rezultatul unei situații date, iar nu datorite oamenilor. Deci guvernul nu poate vorbi. Sunt chestiuni cari mișcă așa de adânc. S'a făcut aci o descripție, care nu leagă, dar care ne mișcă pe toți adânc. S'a făcut un rechizitoriu împotriva unei puteri vecine. Dar atunci îți sugerează întrebarea: suntem oare siguri că în alte părți locuite de Români, ei o duc mai bine? Și iată posibilitatea de a incrimina altă putere vecină. Ei, la ce folos? Nu incriminez pe nimeni, fiindcă nu-mi iau acest drept.

Să stăm ațintii numai la statul român fiindcă în cazul când această rădăcină se va sdruncina, pentru toate ramurile va fi rău. (Apl. prelungite).

Noi conservatorii cari am rămasi credincioși partidului cu riscul de a mai auzi oratori ca d. Șuculescu, spunând că numai partidul liberal poate face ceva în țara aceasta, cu acest risc vom da concurs guvernului.

Avem această atitudine fiindcă avem convingerea că guvernul nu va putea ține seamă decât de o politică de lupte.

N'avem de făcut acum învinuiri pentru greșeli cari s'au făcut și cari se vor mai putea face. România are un export de cereale. Nu e o exagerație de a crede că acest export dacă ar fi fost organizat ar fi dat pentru România un export de 1 miliard 220 milioane. Am pierdut acest folos... Suntem într-o perfectă stare de interdicție de export. Când ai avut o recoltă de 3 ori mai mare decât consumația internă interesul României era să neguțătorească intensiv situația ei de neutralitate, fără a ne fi putut aduce un dezagrement din aceasta.

Statele nu pot duce un războiu decât dacă au parale Acest capital l'am fi avut pentru cazul probabil când eventualii noștri aliați ne-ar fi putut trece ajutorul lor.

România nu trebuie un moment să înceteze de a se pregăti în virtutea întâietății ei în Balcani.

Și un moment ea nu trebuie să neglijeze această neguțătorie. Cred că se gândește guvernul, că dacă vre-odată va contracta angajamente, rezultatele trebuie să fie așa de strălucite încât să poată amnestia sacrificarea intereselor noastre economice.

Termină făcând următoarea declarațiune: Vom colabora cu guvernul pentru întărirea și morală și materială a armatei române, și mă asociez la urările ce le face raportorul nostru pentru zlele senine și domnie mândră ilustrului nostru suveran, regelui Ferdinand.

(Va urma).

Manifestul lui Leonida Andrejev.

Arad, 28 Decembrie.

Celebrul scriitor rus Leonida Andrejev, a edat un foarte interesant și caracteristic manifest, potrivit pentru toate țările bătute de războaiele de azi. Toate cincisprezece punctele manifestului acestui mare scriitor rus, încep cu cuvântul Trebuie.

I. Trebuie, fiecare bărbat și femele să-și consacre o parte a timpului în folosul muncel pentru armată. Să îngrijim răniții, să aducem ajutoare în tot chipul soldaților cari se află pe front și refugiaților, să participăm la fabricarea de muniții și să răspândim propaganda națională.

II. Trebuie, ca și în cursul războiului, în toate școlile noastre să se propună.

III. Trebuie, ca fiecare mânăstire să găzduiască răniți și refugiați și să se jertfească averea lor pentru scopurile acestea.

IV. Trebuie, să se pedepsească fără milă cel cari jefuesc astăzi în Rusia. Condamnați la muncă silnică și temniță toți comercianții fără suflet, cari furnizează marfă proastă pentru armată și toți acela cari urcă prețurile marfelor. Răpească-li-se averea și întrebunțeze-se în scopuri de binefacere, iar ei, măture străzile și poarte poveri în spate.

V. Trebuie să se înființeze în fiecare oraș un tribunal civil pentru aprecierea furniturilor de armată. Membrii acestei judecătorii să fie constituiți din cetățeni aleși de ei înșiși, și judecătorii să fie autorizați cu judecata statarială.

VI. Trebuie să se oprească toate cabaretele și localurile de petrecere pentru durata războiului, acestea fiind culburile jăfuitorilor poporul.

VII. Trebuie fiecare artist și actor să-și dea contribuția pentru ca teatrul să fie azi al poporului.

VIII. Trebuie să înceteze azi toate cursele de cai și casinourile, cari produc ruina săracului și distracția hoților bogați.

IX. Trebuie să fie pedepsiți fără cruțare toți restauratorii și cărciumarii cari vând pe ascuns rachiu, vin și șampanie.

X. Trebuie să fie pedepsiți cu aceeași strictețe toți cel cari cumpără alcoolul vândut într'ascuns, ca și cel cari îl pun în vânzare. Pedepsească-se și acela, cari scot cu forța dela medici asemnări pentru permisiunea consumării de alcool, care este astăzi o hoție!

XI. Trebuie închise toate localurile publice și de înfălnire. Dacă nu se poate, micșoreze-se numărul lor. Dacă astfel s'ar isca aglomerații, rândulască-se oamenii pe stradă în șiruri tot așa ca și acela cari cumpără zahăr și lemne. Ingrijirea acestei organizații încredințeze-se pornografilor de ambele sexe. Literatura s'ar purifica și ei totuși ar face parale.

XII. Trebuie să avem în vedere în fiecare clipă, că până când frații noștri pier cu sutele de mil și familiile lor mor de foame, miile de hoți fără suflet se îmbogățesc din lacrimile lor.

XIII. Trebuie să trăiască cu statornicie în sufletele noastre faptul, că pe câmpuri mor și sufăr.

XIV. Trebuie să simțim mereu, că Rusia este primejduită.

XV. Trebuie să ne învingem indiferența și lenea. Trebuie să ni se deseste dragostea, care s'o răspândim tuturor nevinovaților, și celor cari sufăr. Toată ura noastră fie îndreptată spre lași trădători de patrie.

Știu — adaugă Leonid Andrejev — că dorințele mele sunt cuprinse în cadre utopistice și incomplete. Lași au să zîmbească și să-și bată joc de ele. Va trezi însă sentimentele celor iubitori de patrie. Cei cari își iubesc patria mai presus de toate, cunosc aceste dorințe. Dacă nu ne putem îndeplini dorințele, las să dăm în vileag ceea ce am dori să fie.

INFORMAȚIUNI

Arad, 28 Decembrie 1915.

Sărbătorirea maestrului Nottara.

București, 25 Decembrie.

Arta și publicul românesc a sărbătorit aseară, în sala Teatrului Național, cei patruzeci de ani de muncă și talent pe care maestrul Nottara i-a închinat teatrului românesc.

M. Sa regele Ferdinand, M. S. regina Maria, A. Sa principesa Elisabeta și A. Sa-principele Carol au cinstit cu prezența Lor această sărbătoare a artei românești.

Apariția familiei regale a fost întâmpinată cu entuziaste ovații. Orchestra a intonat „Trăiască regele”, iar publicul, în picioare, a acoperit cu aplauze imnul nostru național.

...În întuneric se aud acordurile în surdină ale orchestrei conduse de C. Nottara, talentatul fiu al maestrului.

Cortina se ridică: un mișnat decor de artă și viață elină.

Apare maestrul majestos, ritmic, de o eleganță fină și suverană: silabele-i picură de pe buze ca susurul unei fântâne clasice.

Nottara a făcut din Oedip-rege o creație plină de gravitate și de măreție tragică.

După actul al III-lea, cortina se ridică din nou, și aci în decorul elin, cu figurați printre care se amestecă nota disonantă a fracurilor, se oficiază sărbătorirea oficială.

D. I. Livescu vorbește în numele societăților Teatrului Național; d. G. Diamandy în numele Societății Scriitorilor Români; d. Popovici-Beyreuth, în numele Conservatorului; d. Emil Nicolau în numele Sindicatului ziaristilor; d. Duțulescu în numele gagiștilor Teatrului Național, etc.

Maestrul C. Nottara mulțumește tuturor, pe un ton simplu, într-o notă firească, pentru încurajarea ce i s'a dat timp de 40 de ani de zile, făgăduind să depună și de aci înainte toată puterea sa de muncă pentru propășirea teatrului românesc.

Cu prilejul jubileului, maestrului C. Nottara i s'a oferit următoarele daruri:

O ramură de aur, pe fiecare frunză având gravat numele societăților bucureșteni; un ceasornic de aur din partea acelorași. O pană de aur din partea stagiatorilor bucureșteni. Un bust maestrului din partea artiștilor ieșeni. O pană de aur din partea dlui Popovici-Beyreuth; statuia lui Octavian August din partea presei; o coroană de argint din partea societății Scriitorilor; 2000 lei din partea direcțiunii generale a teatrelor și „Coroana României” în gradul de comandor din partea M. S. regelui.

Dăruiri. D. Ioan Petrișor, învățător în Vaidarecea a trimis 3 cor. pentru biblioteca soldaților români, aflați în spitalele din Arad.

D. Antonia Scalat, Cernăuți, a trimis 20 cor. pentru fondul văduvelor și orfanilor români ai celor căzuți pe câmpul de luptă.

D. Grațian Mate, preot în Erendrét a trimis 57 cor. pentru spitalele din Arad ca dar de Crăciun pentru soldații români răniți.

D. Dr. Carol Schottel, medic în Năsăud a trimis 13.33 coroane pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor soldaților căzuți pe câmpul de luptă.

D. Ioan Gașpar, învățător în Satul-nou, a trimis 20 cor. pe seama soldaților români invalizi ca răscumpărare a cununei pe monmântul răposatului lui nepot Viorel Ciuhanda.

D. Aurel Moody, învățător pensionat din Gheneiu a trimis 20 cor. ca răscumpărare a anunțurilor funebre pentru răposatul lui tată George Moody, preot în Cehalul-român și anume 10 cor. ca dar de Crăciun pe seama soldaților români și 10 cor. pentru fondul ziaristilor români.

Mulțumiri!

Germanii oferă Bulgarilor toate trofeele luate dela Sârbi. Ziarul bulgar „Kambana” din Sofia comunică că la Crușevaț a avut loc încheierea procesului-verbal prin care autoritățile militare germane pun la dispoziția autorităților militare bulgare, toate trofeele luate până azi dela Sârbi. Aceste trofee se compun din multe tunuri, arme, munițiuni, locomotive și vagoane, și un tren, în care se află mobilele regelui Petru încărcate în 50 de vagoane. S'ar fi aflând lucruri de mare valoare ca tablouri celebre, arme vechi, o colecție de antichități etc.

Palatul păcii construit la Haga care a rămas pustiu dela izbucnirea războiului european, pare acum de prisos în totul. Visul păcii nu se mai poate urzi în palatul dela Haga, întrucât Elveția este acum țara păcii. În această țară s'au adunat misionarii păcii, și pare aproape sigur că tot aici vor începe discuțiile preliminare pentru pace. Încât palatul dela Haga rămâne un castel părăsit, ca în poveste.

Eliberarea telefonului dintre Arad și cercul Lipovei. La cererea camerei de comerț din Arad ministrul de comerț a îngăduit cu începere de ziua de azi, întrebunțarea comunicației de telefon dintre Arad și comunele din cercul Lipovei și al Radnei, precum și cu Aradul Nou.

Pentru numărul nostru de Crăciun pe seama soldaților români am primit:

dela d. Virgil Nistor, preot militar	Feldpost 351	cor. 20.—
dela d. Vasile Cerghizan, preot militar,	Feldpost 351	cor. 12.—
dela d. Dr. Liviu Ghilezan, locotenent,	Feldpost 351	cor. 10.—
		Total cor. 42.—

Mulțumiri!

† Teodor Scalat oficial i. r. la comitetul țării (în Cernăuți, Bucovina), după un morb greu a decedat în 17 Decembrie n. în vârstă de 78 ani. Inmormântarea defunctului s'a făcut în 19 Decembrie a. c. în cimitirul din Cernăuți. Odihnească în pace.

Iarăș vom avea pâne cu făină de porumb. În urma informațiilor din sursă competentă, în scurtă vreme va apărea ordinațiunea guvernului, prin care se orânduiește din nou pânea cu făină de porumb. Aceasta ordinațiune este în legătură cu reducerea cantităților de făină și intrarea în vigoare a dispozițiilor de bilete de pâne din toată țara. Se prevede un amestec foarte redus al făinei de porumb.

Cât costă echilibrul european. Bugetele anterioare conflagrației europene arată următoarele cifre:

Austro-Ungaria cheltuia anual 800 milioane lei, **Germania** 2,063,000,000 lei, **Franta** 1,472,165,438 lei, **Anglia** 1,718,000,000 lei, **Rusia** 1,875,000,000 lei și **Italia** 638,927,475 lei.

Intr'un cuvânt „pacea armată” înainte de războiu, după bugetele din anul 1913/14, costa 8 miliarde, 766 milioane lei.

Vă închipuiți acum la ce sumă fabuloasă se ridică dezechilibrul european — dacă echilibrul reprezintă o asemenea cifră!

Sistarea apariției ziarului „Novi List”. Din Fiume se anunță, că în numărul de Duminică ziarul de acolo „Novi List” care era legat de persoana lui *Supilo*, și-a anunțat sistarea apariției. Acest ziar era foarte răspândit în Croația și cu dispariția lui, orașul Fiume și întreg litoralul croat rămâne fără nici un ziar în limba croată.

x **Marele magazin Fischer, Arad,** atrage de sărbătorile Crăciunului atențiunea on. public român asupra bogatului său asortiment de jucării și cadouri frumoase pentru copii. Obiectele de toamnă dela 20 fileri în sus, până la 50 cor. Trăsuri și scăunele pentru copii, dela 10 cor. până la 150 cor. Atențiune asupra firmei: **Fischer Nagy áruháza.**

x **Vechi și recunoscute întreprinderi de pompe funebre** având în vedere justele interese morale și materiale ale familiilor îndoliate, dar și interesul propriu, au înființat o centrală în **Budapesta, VII. bulevardul Üllői, nr. 14 etajul I., ușa 1.,** care rezolvă deopotrivă chestia transportării de oriunde acasă a eroilor noștri morți chiar și în străinătate. Centrala are legături strânse și directe cu organizațiile similare din străinătate pentru rezolvirea norocoasă a încredințărilor internaționale.

x **Trăsuri pentru copii, scăunele pentru copii, jucării dela cele mai ieftine până la cele mai fine, apoi elegante reticule pentru dame, garnituri pentru călătorie, manicur și garnituri de pieptare și tot felul de cadouri, obiecte pentru soldați etc., asortiment foarte bogat la Hegedüs Gyula, Arad, bulevardul Andrássy Nr. 16.**

Ultima oră.

MESAGIUL REGELUI BULGAR.

Sofia. — Față de ședința de deschidere a Sôbraniei bulgare s'a arătat un interes deosebit.

Sesiunea parlamentului a fost deschisă printr'un discurs rostit de regele Ferdinand, care a spus — între altele următoarele:

— Timp de peste un an — a spus regele — El și guvernul bulgar au depus stăruinți foarte mari pentru a recăștiga pe cale pașnică dela Serbia teritoriu ce s'a răpit Bulgariei în războiul balcanic. Toate încercările ce privesc retrocedarea Macedoniei s'au lovit însă de încăpăținarea dărză a Serbiei. În consecință am fost siliți să trecem peste frontierele Serbiei, pentru ca să liberăm pe frații noștri din sclăvie.

Constat cu mândrie, că în mai puțin de două luni eroica noastră armată împreună cu glorioșii noștri aliați a reușit să dea o bătaie complectă asupra perfidului Inamic. Am alungat pe Sârbi din țara lor, dar i-am alungat și pe Englezi și pe Francezi.

Mă prostern memoriei eroilor căzuți, cari cu sângele lor au consacrat unitatea noastră națională.

Guvernul va prezinta Sôbraniei proiectele referitoare la administrarea și organizarea teritoriilor eliberate și a celor cedate de Turcia.

Regele termină făcând urări la adresa armatei și a națiunii.

La deschiderea Sôbraniei au fost de față și principii Boris și Ciril. Galerile au fost tixite de lume.

TURCIA IMPRUMUTĂ 20 MILIOANE FONȚI IN GERMANIA.

Constantinopol. — Guvernul otoman a cerut dela cameră indemnizare să contracteze un împrumut de 20 milioane fonți în Germania.

REGELE ITALIAN IL VIZITEAZĂ PE REGELE PETRU.

Roma. — Regele Victor Emanuel II va vizita în zilele cele mai apropiate pe regele Petru în Caserta.

NICOLAEVICI CHEMAT LA PETROGRAD.
Stockholm. — Se anunță din Petrograd: *Tarul I-a chemat la sine pe marele duce NicolaeVICI, cu care va avea un important consiliu.*
KITCHENER VICEREGE AL INDIILOR.
Rotterdam. — Se anunță din Londra că *lordul Kitchener va fi numit vice-rege al Indiei.*

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Ariton Mîgia, Cudșir. Calendarul nu se mai poate retipări.

Ghenadie Arsulescu, Bencecul-român. Am primit 4.80 cor. în abonament până la 31 Ian. 1916.

Gregor Păltinean, stegar, Teodo. Cu suma de 7 cor. primită azi abonamentul s'a achitat până la 1 Mai 1916.

Iancu Prodan, stegar, Feldpost 26. Suma de 5 cor. pentru fund. ziaristilor am primit-o.

Nuci.

Am circa 100 măji metrice nuci de prima calitate. Trimit dela 50 kg. în sus.

TEODOR VULPE.
(Vu 2577-3) Orăștie—Szászváros.

ANUNȚ.

Subscrisul doresc a intra ca servitor la vre-o bancă sau altă instituție românească, eventual și ca conducător la vre-o moșie. Adresa:

IOAN BANU
Héver (Jertof)
up Alsóvárány
(Com. Caraș-Severin.)
(Ba 2579-1)

Radó Gyula

magazin de modă p. femei, Arad.

Mare târg ocazional de Crăciun

Paltoane pentru femei.
Paltonașe moderne.
Paltoane de plisea și
Caracul. — Paltonașe
persiane și sealskin.

Costumuri.
Paltoane pentru fete.
Bunzi.
Garnituri de blănuri.
Talii. — Halaturi.

Prețuri fixe scăzute!

Telefon 238.

Telefon 238.